

SLAGFJÄDERN

Årgång 105
4-2023

Mössa på – mössa av?

Rikshemvärnschefens
ungdomstävling

Värdet av att öva
civilt försvar

SLAGFJÄDERN

nr 4 – 2023, Årgång 105

Slagfjädern är en medlemstidning för Försvarsutbildarna Stockholm och Södermanland. Den utkommer med ca 3 500 ex fyra gånger om året.

Besöks- och Postadress

Försvarsutbildarna
Stockholm och Södermanland
Karlavägen 65
114 49 Stockholm

stockholm@forsvarsutbildarna.se

www.forsvarsutbildarna.se/stockholm-
sodermanland/

Facebook: Försvarsutbildarna
Stockholm och Södermanland

Ansvarig utgivare och redaktör

Tommy Jeppsson
jeppsson.tommy@hotmail.com

Redaktion

Johan René, Tommy Jeppsson,
Irma Palm och Olle Schylander

Adressändring

stockholm@forsvarsutbildarna.se

Annonser

Helsida färg 4 800:-, format 178 x 252 mm,
baksida 175 x 244 mm
Halvsida färg: 3 000:-, format 178 x 124 mm
Annonssoriginal kan levereras i 4-färg som
högupplöst pdf-fil. Redaktionen kan även
tillverka original på annonsörens uppdrag.

Sista manusdag

1-2024	12 januari 2024
2-2024	15 april 2024
3-2024	13 augusti 2024
4-2024	29 oktober 2024

Texter och foton

Material mailas till följande adress:
stockholm@forsvarsutbildarna.se. Texter bör
helst levereras digitalt i Word-format. Foton
bör helst levereras som högupplösta jpg- eller
tiff-filer. Redaktionen förbehåller sig rätten att
justera i texten samt beskära bilder.

Grafisk design och tryck

ClearDesign.se

Omslag

En bild på krigets konsekvenser som kräver
ett väl utbyggt och övat civilt försvar.
Foto: Drop of Light / Shutterstock

För åsikter framförda i redaktionellt material
svarar respektive författare. Slagfjädern får
gärna citeras, men ange källan. Foton får
endast användas efter överenskommelse
med fotografen.

I detta nummer

Ledare	3
Mössa på – mössa av?	4
Rikshemvärnschefens ungdomstävling	6
Värdet av att öva civilt försvar	8
Det enda goda är kunskap och det enda onda okunnighet.....	10
Stockholms pansarbefälsförening	13
Allvarstider för Sverige	14
Höstövning.....	17
Fanborgen för HMK 50 år på tronen	18
FörsvarsForum i Stockholm.....	19
Militär identitet och abstinens	20
Rapport från Gotland	22
Förbundsinformation	23

Nu kan tidningen även läsas digitalt i bläddringsbart format där du även kan ladda ner den som en PDF (↴). I den bläddringsbara versionen har varje sida en unik webbadress, vilket gör att du enkelt kan maila eller dela en specifik artikel. Du hittar tidningen på vår hemsida.

Frivilliga i krig?

FOTO: THOMAS ECKERED

Johan René

De senaste veckorna har undertecknad modererat två sammankomster om civil-militär personalförsörjning i krig. Det återstår mycket att utreda i denna fråga. Att det pågår ett krig underlättar och försvårar. Det finns erfarenheter att ösa ur, men de måste analyseras och prövas. När Försvarsutbildarna just nu får i antal exakta beställningar, vet vi egentligen bara att myndigheterna hittat toppen på isberget. Analyser och prioriteringar är inte klara.

Det tycks vara överenskommet att krig och allmän mobilisering ska ligga till grund för planeringen. Så långt rätt! Men eftersom krig inte rättar sig efter krigsplaneringen, måste planen vara en grund att improvisera utifrån. Det är inte heller säkert att det är krig, samhället kan påfrestas i alla fall, av både externa och interna aktörer. Teorierna om hybridkrigföring är tydliga. Planeringen måste hålla även i gråzonen.

Problemet för samhället i krig är att många funktioner belastas långt utöver sin fredstida kapacitet. Dessutom finns en fiende som kommer

att störa, förstöra och våldföra sig på viktiga samhällsfunktioner. Det går att lista funktioner som måste förstärkas för att samhällets robusthet i krig ska vara tillräcklig. Exempel är den väpnade striden, sjukvård, reparation av skador på infrastruktur, ledning av/genomförande av transporter, ordningshållning och bevakning. De flesta av dessa är personalintensiva. Många av funktionerna är blandat militära och civila, blandat beväpnade och obeväpnade – kombattantstatus kan vara oklar.

Utbildningen av förstärkningspersonalen är i vissa fall lång och kvalificerad. Personerna behöver vara unga, starka, rörliga och uthålliga, och måste därför vid mobilisering lossgöras från sina fredstida uppgifter. Samtidigt ska det civila samhället upprätthålla i stort sett alla sina fredstida funktioner inom skola, vård och omsorg m m. Var finns ersättningspersonalen? Civila funktioner inte minst inom skola, vård och omsorg måste dessutom i ökad utsträckning fungera 24/7/365. Just 365 är valt med eftertanke. Krig blir inte korta bara för att man vill det!

Vi kommer aldrig att hinna rekrytera och utbilda all mobiliserande personal och all ersättningspersonal. En stor del kommer att vara frivilliga, ibland kontrakterade på förhand eller också anmäler de sig vid krigsutbrottet. Det går att planera och krigsplacera. Civilplikt och allmän tjänsteplikt är tydliga instrument, myndigheter och företag kan skapa personalpooler t ex av (pensions-) avgången personal. Det kommer att krävas specifikt och generellt inriktade sådana pooler.

Frivilligrörelsen har en viktig roll i detta: Vi har möjligheter att inom många områden rekrytera och (korttids-)utbilda nödvändig personal både över tid och vid krigsutbrott. Vi har möjlighet att kompletteringsutbilda personal vid krigsutbrott och under krig. Vi har möjlighet att använda våra kursgårdar som utbildningsplatser och för vårdlandsstöd. Fantasin är vår begränsning. Myndigheternas förmåga att tänka utanför boxen en annan.

TEXT: JOHAN RENÉ

Generallöjtnant Benny Gantz deltar i IDF:s utbildning för blivande kompani- och bataljonchefer. Israeliska soldater bär ofta mössan eller baskern symboliskt under epåletten. Chefer inom IDF kategoriseras historiskt som Mössa på-chefer, för de med fokus på regelefterlevnad och formellt uppträdande, eller Mössa av-chefer, för de som är pragmatiska och kan anpassa sig på slagfältet. FOTO: CPL. SHAY WAGNER, IDF SPOKESPERSON'S UNIT

Mössa på – mössa av?

Strax efter Israeli Defence Forces (IDF) bildats kallade den israeliska överbefälhavaren alla högre chefer till ett möte vid försvarshögkvarteret i Tel Aviv. Mötet hade en punkt på agendan: Mössan. Få av dem visste nog att vad de berört är en tidlös diskussion som pågår än idag.

TEXT: DAVID BERGMAN

När den reguljära israeliska försvarsmakten bildades 1948 hade de den brittiska armén som förebild. Där påbjöds vikten av formell disciplin och att mössan var symbolisk: kan du inte göra de små sakerna rätt kan du aldrig göra de stora sakerna rätt. Men detta rimmade illa med den funktionella disciplin och generella pragmatism som var djupt rotad kulturellt i Israel. Den enda disciplin som betyder något är den som har en direkt effekt på

striden, en mössa är inget mer än en bit tyg.

Formellt och funktionellt

Sanningen är självklart att båda aspekterna var "rätt". Den formella disciplinen betyder något. Det är en symbolisk handling att inordna sig under det gemensamma ansvarets krav. Dock så bör all disciplin ha funktionella kopplingar mot striden. Det avgörande i detta är att den som inordnar sig under disciplinen själv måste förstå den

funktionella kopplingen och se dess nytta. Disciplinära regler utan synbar logik blir snabbt kontraproduktiva. Som varför man ska bära en mössa.

David Bergman

FOTO: FÖRSVARSHÖGSKOLAN

Efter sexdagarskriget nåddes en kompromiss i den israeliska armén. Soldaterna fick, förutom vid uppställningar och parader, tillstånd att bära mössan under skjortans epåletter. En rutin som efterlevs än idag. Men än idag benämner också israeliska soldater sina befälhavare för "Mössa av"- eller "Mössa på"-chefer för att karaktärisera deras mentalitet.

”Disciplinära regler utan synbar logik blir snabbt kontraproduktiva.

Mössa på-cheferna håller hårt på regelefterlevnad men är ofta stelbenta och kan inte anpassa sig i striden. I kontrast beskrivs Mössa av-chefer som mer pragmatiska befäl-

havare som inte håller lika hårt på kaserngårdens ordning men har bättre förmåga att anpassa sig på slagfältet.

Mer än en mössa

Utomstående kan säkert undra hur en mössa kan orsaka sådan diskussion. Vad är det som gör att det är så viktigt för soldaterna att bestämma själva hur de ska bära den? För att förstå detta behöver man förstå psykologin bakom hur människor hanterar påfrestande situationer. I extrema situationer som strid kommer människan att behöva hantera friktion, osäkerhet och risk. Det är ofta inte möjligt att påverka situationen i sig, men däremot hur du som enskild soldat kommer att möta den. För högre chefer i beslutspositioner är detta ofta enklare. Där finns ofta en bra överblick, men framförallt möjligheten att påverka situationen. För den enskilde soldaten är dock detta ofta mycket mer begränsat. Där destilleras påverkan ner till de

få faktorer som de kan kontrollera, som den personliga utrustningen. Sökandet efter den perfekta kängan, den extra utrustningsfickan och när de ska bära mössan är inte på något sätt soldaters fåfänga utan deras sätt att psykologiskt förbereda sig på bästa sätt för striden.

Mössan är sannolikt den uniformsdetalj som orsakar störst diskussion. Det finns få säkrare sätt för en nybakad soldat att få en utskällning än att gå över kaserngården utan den. Anledningarna är dock värda reflektion. Att bära uniformen prydligt är ett uttryck för samhörighet och att inordna sig i det gemensamma ansvarets krav. Samtidigt behöver vi inse att disciplinära regler inte är något självändamål i sig, utan blott ett medel att tjäna ett högre syfte. All disciplin måste vara föremål för funktionell flexibilitet. Få soldater har överlevt närstridssituationer med orden "Vilken tur att jag bar mössan ordentligt". ■

Till skillnad mot mössan är hjälmens bärande lättmotiverad. FOTO: JOEL THUNGREN / FÖRSVARSMAKTEN

Rikshemvärnschefens ungdomstävling

Lag 3 passerar det sista fysiska hindret på hinderbanan. FOTO: JOEL MARTINSSON

"Vad i helvete håller de på med, varför springer de ditåt"? En ungefärlig ordföljd som denna utbyttes mellan lagledarna på HvSS när det av våra lag som ledde sprang bort sig till en femte plats en bit in i tävlingen.

TEXT: JOEL MARTINSSON

Fredagen den 18 augusti inleddes höstens verksamhet lite tidigare för några av våra ungdomar i Stockholm. Tolv tappra tjejer och killar hade bildat tre lag (ett flicklag och två pojklag) och ställt upp i Rikshemvärnschefens ungdomstävling. Denna tävling har anor sedan 50-talet där ungdomar från hela Sverige tävlat mot varandra. Även utländska lag kan förekomma men just detta år var det inga utländska lag som deltog.

Efter att ha skjutit en sista gång på Livgardet och ätit lunch så bar det av till Hemvärnets stridsskola i Vällinge. Resterande kväll bestod av lite genomgångar inför lördagens tävlingsstart.

Lördagen bestod av olika tävlingsgrenar för att få placeringar inför söndagens *först i mål*. Ungdomarnas träning och tidigare erfarenheter fick sättas på prov i fältskytte, biathlon-skytte, hinderbana, avståndsbedömning, precisionskastning med blind granat samt ett överraskningsmoment som i år bestod av en uppgift i att se mönster på ett papper. Lördagen avslutades med en orienteringsbudkavle innan det var dags att ladda batterierna inför söndagen.

När söndagens *först i mål* inleddes så var ett av våra lag tvåa, ett lag trea och sista laget elva i sina respektive klasser. Startskottet gick vid sjutiden och tävlingen bestod av tre orienteringsbanor och ett skytte. Iväg sprang

”Denna tävling har anor sedan 50-talet där ungdomar från hela Sverige tävlat mot varandra.

alla lag och ena laget gick upp i total ledning efter att ha orienterat bra i början. Sedan steg testosteronet dem åt huvudet då de kände att 500 meter extra är kul att springa. Då var vi lagledare måttligt förvirrade och kunde bara titta på när de föll till en femte placering. Tjejlaget sprang på bra och när de kom fram till skjutmomentet var de lätt förvirrade

över var resten av tjejlagen befann sig. De var ju först dit!

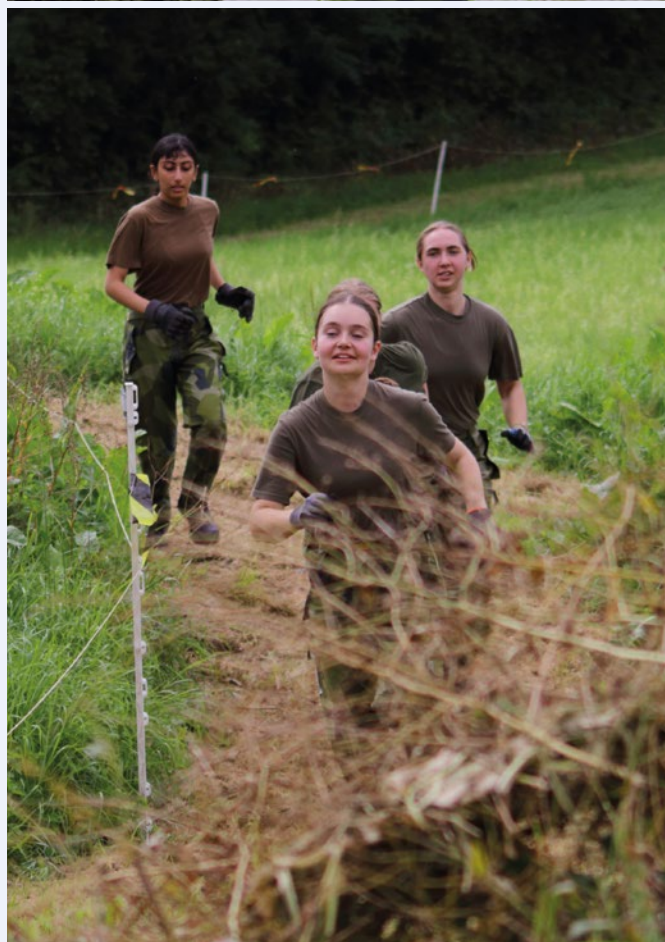
Nu väntade snabbskyttet, ju mer träff man hade desto färre straffvarv blev det. Lagen sprang iväg, till en början runt runt på straffvarven för att sedan ge sig ut på de sista kilometrarna in mot mål. Alla lagen sprang, men ena pojklaget sprang lite bättre, så de lyckades ta sig förbi alla lag och komma först i mål! Tjejerna behöll sin ledning och blev bäst i sin klass. Sista pojklaget kämpade på väl och klättrade fem placeringar i totalen.

Till våren börjar träningarna inför nästa år. Kanske guld i varje klass denna gång? Ungdomar, håll utkik efter mer information om du är intresserad! ■

Joel Martinsson

FOTO: JOAR NORDMARK

Tävlingen testar deltagarna och utvecklar kamratskap. FOTO: JOEL MARTINSSON

Värdet av att öva civilt försvar

Som medlem i Försvarsutbildarna vet du nog lite mer om utbildning än de flesta. Alla våra medlemsförbund ägnar sig åt detta i olika former. Om man bortser från rena föreläsningar, brukar utbildning bestå av en mix av inläring och övning.

TEXT: LARS HOLMQVIST

I den militära världen brukar vi tala om "Visa-instruera-öva-öva-öva-pröva", ett uttryck som visar vikten av att verkligen öva det man utbildar sig för samt att god utbildning bör innehålla en stegring, från enkelt och med god tid, till mer komplext och med ökade krav på snabbhet. Det sista ordet, "pröva", handlar om att elev och lärare ska få kvittens på att utbildningen har nått sitt syfte.

Ändrad omvärld

Alltsedan vintern-våren 2014 har mycket förändrats i vår omvärld. Krim invaderades i februari och Donbass utvecklades till krigsskådeplats strax därefter. Händelseutvecklingen ledde till förändringar även i vårt land. Från en mångårig minskning av det militära försvaret och en fullständig nedmontering av det civila, började vi att återta förmåga. Kanske har det inte gått så fort som man hade önskat, men riktningen är klar. Svenskt försvar ska stärkas och, efter februari 2022, är det dessutom allmänt införstått att saken brådskar. Nya pengar har tillförts vårt civila försvar, nya lagar har tillkommit, olika regelverk har skärpts plus att MSB och andra myndigheter har fått utökade uppgifter. Sverige satsar på det civila försvaret.

Dessa mycket påtagliga förändringar är efterlängttade, men det finns även andra områden som måste bli starkare. Sådant som kanske är lite mer svår-gripbart, men som ändå utgör en förutsättning för att de satsningar som görs ska bli framgångsrika. Inom våra kommuner, regioner, statliga myndigheter och även olika organisationer och företag finns ett antal beslutsfattare, som måste ges en sann förståelse för kraven som ställs på

dem. En förståelse som krävs för att säkerställa att även det civila försvaret ska kunna fullgöra sina uppgifter i krig.

Övning krävs

Mina egna erfarenheter som reserv-officer och från de senaste åren inom Hemvärnet är att vi lägger mycket tid på övning. Vi vet att övning ger färdighet. Alla med någon militär bakgrund vet hur det brukar fungera. Man inleder med en mer formell övning i lågt tempo. Sedan ökar svårighetsgraden och hastigheten successivt. Kanske svär vi lite över att det kan bli lite enformigt, men snart märker vi att vi blir mycket bättre på det vi övar. Med en rejäl portion över-inläring sitter dessutom kunskaperna betydligt bättre. Metoden fungerar.

”Det som provas i krig måste övas innan.

Militära övningar innehåller ofta medvetna stressmoment. Det kan vara en blivande chef som helt oförberedd ställs inför ett praktiskt problem. Läraren stressar upp eleven, i syfte att simulera en skarp situation där beslut måste fattas. Ibland går det bra, men det kan också leda till misslyckande, att eleven helt enkelt inte klarar av att fatta rimliga beslut tillräckligt snabbt. Sådana misslyckanden i krig leder till förluster i människoliv. Därför är det så mycket bättre att öva innan, i en trygg miljö där tveksamhet inte kostar något och där läraren i efterhand

Lars Holmqvist

FOTO: PRIVAT

kan gå igenom vad som skedde och vad som borde gjorts annorlunda. Metoden fungerar inte bara för militär personal utan även för personal inom vårt civila försvar. Här är ett skissartat exempel på en möjlig övning för att stärka civila beslutsfattares förmåga. Scenariot:

Krigshandlingar som äger rum i en viss kommun leder till ett stort skadeutfall. Det kan vara civila som skadats i bombanfall, se exemplen från Ukraina, eller regelrätta strider inom kommunen som leder till skadade på bägge sidor. Hur ska kommunens personal agera?

- Kan man använda kommunala eller andra lokaler för att upprätta sjukstugor?
- Kan man inkalla boende med medicinsk yrkeskunskap eller erfarenhet?
- Kan man använda kommunala resurser, som till exempel särskilda boenden (äldreboenden)?
- Kan man vidta andra åtgärder? Vilka?
- Eller ska man neka att hjälpa och i stället hänvisa till regionen som ansvarar för sjukvård? "Inte vårt bord"?

Tänk nu att du själv skulle vara en av de skadade. Bland dessa finns även familj, vänner eller kamrater i ett militärt förband. Vill du att den

aktuella kommunen ska vara mentalt oförberedd på situationen, eller vill du att man innan kriget ska ha övat på liknande scenarier, identifierat brister och risker och sedan planerat för att hantera dessa? Vilket alternativ ger dig bäst chans att överleva?

Detta krävs

Att öva är värdefullt, men det gäller inte bara att öva rent allmänt. Några tankar kring vad som krävs för att ge goda resultat:

- Var tydlig med att beskriva exakt vad som ska övas: Räddning och röjningstjänst, flyktingströmmar, stort skadeutfall, eller något annat.
- Gör inte övningen alltför enkel. Lägg svårighetsnivån så pass högt att en dåligt genomförd övning

faktiskt kan leda till att man misslyckas. Undvik inte krävande övningar för att minska risken att "se dum ut". Vi måste våga göra det svårt.

- Det som övas är inte enskilda individer, utan organisationen som en enhet. Alltså måste även chefen övas. Denne måste vara väl förberedd, ha avsatt tillräcklig tid för att kunna delta med odelad uppmärksamhet och ha god förståelse för vilka mål som är uppsatta.
- Ingen civil verksamhet har obegränsat med tid. Den tid man faktiskt kan lägga på övning måste ge resultat. När man designar en övning bör man fråga sig om deltagarna ska komma helt

oförberedda eller om resultatet kan bli bättre med förberedande utbildning. Det kan stå i strid med andra punkten ovan, men tål ändå att fundera över.

För att få ett starkare civilt försvar räcker det inte med mer resurser och skärpta regler. Det som prövas i krig måste övas innan. Övningsverksamheten är därför av stor betydelse. Vårt civila försvar kan och bör se närmare på hur Försvarsmakten bedriver övning för att få inspiration. ■

Olika delar av civilt försvar behöver vara samövade. FOTO: JONAS HELMERSSON / FÖRSVARSMAKTEN

Det enda goda är kunskap och det enda onda okunnighet

Erfarenheter från Ukraina

Kriget i Ukraina har pågått i snart två år. Sannolikt inte något man från rysk sida förväntade sig när angreppet inleddes i februari 2022.

TEXT: JÖRGEN ELFVING

Till skillnad från bedömningar om framtida krig som kontaktlösa och hybrida uppvisar kriget i Ukraina drag av både första och andra världskriget. Dvs ett konventionellt krig, men som innehåller företeelser som skiljer det från tidiga väpnade konflikter. Inte minst den roll drönare av olika slag har spelat, och spelar, i kriget.

Vad som sker i Ukraina bevakas och rapporteras relativt väl av media, både svensk och utländsk. Att återge händelseutvecklingen sedan februari 2022 är mindre meningsfullt varför denna artikel istället valt att uppmärksamma några av de erfarenheter som kan dras av striderna.

Uppdragstaktik

Uppenbart är att de ryska väpnade styrkorna har en betydande telekrigsförmåga. Detta innebär att sannolikheten är hög för att sambandsnät slås ut och att ledningen av förband går förlorad. Därtill kommer den fysiska bekämpningen av staber och sambandsförband. I sämsta fall kan detta leda till passivitet och handlingsförlamning då order och direktiv uteblir. Botemedlet stavas uppdragstaktik. Dvs avsaknad av detaljstyrning och att underlydande har handlingsfrihet i lösandet av den uppgift som överordnad chef ställt. Detta ställer krav på tydlighet i beslut och order om vad som ska uppnås, men inte hur, således förtroendet mellan chef och underlydande samt att de senare

tillåts och har förmåga att ta initiativ. Något som inte kännetecknat de ryska styrkorna under konflikten i Ukraina där uppdragstaktik möjliggör att nå framgång mot en motståndare med ett ryskt sätt att leda underlydande och förband.

För att kunna tillämpa uppdragstaktik måste förutsättningarna skapas i fred. När kriget är ett faktum är det för sent. Gällande uppdragstaktik finns det anledning att påminna om vad som en gång sades i arméns taktikreglemente, "Obeslutsamhet och uraktlåtenhet att handla ligger en chef mera till last än misstag i fråga om val av medel".

Underrättelsetjänst

En väl fungerande underrättelsetjänst är en förutsättning för att nå framgång. Det har varit fallet när det gäller den ukrainska sidan och kan exemplifieras med attacken mot Svartahavsmarinens stab 22 september, samtidigt som ett möte med högre officerare pågick, där flera av dem dödades eller sårades. Man har också varit innovativ vad gäller källor. Civila på de ockuperade områdena har utnyttjats för inhämtning av underrättelser om de ryska styrkorna, inte minst för målångivning och eldledning via mobiltelefon. Såvitt kan bedömas har man oavsett förbandsnivå också haft tillgång till ett betydande antal olika underrättelsekällor, bland dessa sannolikt också kvalificerade sådana, tillhöriga vänskapliga nationer. Detta och stridernas karaktär gör också att:

Jörgen Elfving

FOTO: PRIVAT

- Underrättelsebehoven, och utvecklingen av dessa med indikatorer, måste formuleras med omsorg och inte resultera i ett ohanterligt stort antal där man inte ser skogen för alla träd.
- Inriktningen av källorna måste göras med precision utgående från respektive källas förmåga, vartill kommer beredskap att kunna ominrikta källor på ett förändrat läge eller att källor utgår eller tillkommer.
- Sekretessen får en ökad betydelse, inte minst rörande befintliga källor.
- Enkelhet måste vara en ledstjärna. Underrättelsetjänsten får inte byråkratiseras eller ges överdriven formalism, i vart fall inte vid lägre förband.

Hotet från luften

Under första världskriget blev hotet från luften en realitet. Ett hot som utvecklats över tid och sedan 24 februari 2022 tagit sig former som knappast någon kunde föreställa sig dessförinnan. Detta genom den roll obemannade flygande farkoster, UAV:er eller drönare, kommit att spela. Något som bl a framgår av de förlust-

Rysslands förluster i människoliv närmar sig 300 000, något som rimligen påverkar förbandens moral negativt. FOTO: DMITRIY KANDINSKIY / SHUTTERSTOCK

siffror de stridande parterna redovisat avseende dessa luftfarkoster. Intill 16 oktober hade enligt det ryska försvarsministeriet 7 919 ukrainska drönare slagits ut och motsvarande avseende ryska drönare uppgick till 5 280.

Det är fråga om drönare avsedda för såväl militärt som civilt bruk, vilka används för underrättelseinhämtning, eldledning och bekämpning. Drönare som återfinns långt ned i förbandshierarkin och försedda med olika former av sensorer eller är vapenplattformar. Det innebär att sannolikheten för att bli upptäckt och bekämpad ökar väsentligt. Drönare utgör därför ett närmast konstant hot, ett hot som dock kan mötas genom bl a:

- Ständig övervakning av luftrummet.
- Rutiner för uppträdande under drönarhot.
- Utnyttjande av terräng som ger skyl och skydd.
- Medel och metoder för bekämpning av drönare. Inte enbart med fokus

på farkosten, utan även operatören är mål för bekämpning.

- Utspridning.
- Maskering.
- Skenmål.

”För att kunna tillämpa uppdrags-taktik måste förutsättningarna skapas i fred.

Artilleribekämpning

Syftet med artilleribekämpning är att få motståndarens artilleri att sluta skjuta. Traditionellt har detta inneburit att lokalisera och bekämpa hans pjäser, men det finns alternativ till detta, något som tillämpats av de ukrainska styrkorna. Förutom att fysiskt bekämpa

de ryska artilleripjäserna har också ammunitionsupplag och resurser för eldledning bekämpats. I det senare fallet är det bl a fråga om en målmedveten jakt på artillerilokaliseringsradar av typen Zoopark.

Den ukrainska taktiken kan ses som ett uttryck för artilleri som ett system bestående av transporter av ammunition från fabriker och upplag, ammunitionsupplag, eldledningsresurser och pjäser. Ett system där det gäller att identifiera motståndarens kritiska sårbarheter, egen förmåga att påverka dessa och att nå verkan.

Informationspåverkan

Informationskrigföring, eller informationspåverkan, har under senare år getts betydande uppmärksamhet till följd av bl a ryska trollfabriker etc, men hur detta ter sig på slagfältet är mindre väl känt. Vad det är fråga om kan också kallas psykologisk krigföring som bedrivs av båda parter i konflikten och där den ryska sidan har en

¹ <https://sputnikglobe.com/20231004/russian-leaflets-offer-ukrainians-escape-from-meat-grinder-III3924286.html>

betydande erfarenhet från Det stora fosterländska kriget 1941–1945.

I de ryska väpnade styrkorna ingår förband för att bedriva psykologisk krigsföring, psyopsförband, vilka lyder under den militära underrättelsetjänsten, GRU, och återfinns ned till taktisk nivå. Psykologisk krigsföring är en integrerad del i det ryska angreppet på Ukraina. I psyopsförbandens arsenal ingår bl a artilleri- och granatkastargranater, men även artilleriraketer fyllda med upp till 400 flygblad som kan tryckas på mobila tryckerier. Dylika har t ex kommit till användning i juni 2022 i Zaporozje oblast då ukrainska förband besköts med granater vilka innehöll flygblad med uppmaningar att ge sig. Förutom granater finns också bomber i form av AgitAB-500-300, vilken innehåller 30 000 flygblad i A4-format vilka kan

spridas över en yta av 3-10 hektar beroende på vädret. Dessutom finns högtalarfordon för att sprida desinformation i anslutning till frontlinjen vilka också kommit till användning.

Mobiltelefonen har gett möjligheter till påverkan på bred front och även i form av riktade budskap. Falsa SMS har varit vanligen förekommande i Ukraina sedan 2014, och ukrainska soldater fick t ex sådana i samband med striderna om Debaltsevo 2015 vilka gav sken av att komma från egna förband, "Kompanichefen försvann till Kramatorsk. ... Vi lämnar också i natt". Falsa SMS har också kommit till användning sedan februari 2022 där dessa spritts på stor bredd respektive riktats mot de ukrainska styrkorna. I det första fallet har bl a, i juni 2022, meddelanden spritts om förestående robotangrepp mot ukrainska städer och i det andra fallet har ukrainska soldater uppmanats att ge sig eller fått SMS med förtäckta hot mot anhöriga.

Ovanstående är bara några exempel på vådan av att medföra mobiltelefonen i fält. Genom att följa

trafiken och den information som utväxlas i mobilnäten kan under rättelser inhämtas. Och den ukrainska sidan ska också ha försökt att värva ryska officerare via WhatsApp för att mot betalning lämna uppgifter om bl a stabs- och ledningsplatsers belägenhet.

Lägligt nog har också den ryska nyhetsportalen Sputnik en engelskspråkig artikel om psyops.¹

Lär av historien

Redan under pågående konflikt har det publicerats flera rapporter och artiklar som redovisar de erfarenheter man tyckt sig kunna dra av densamma. Post Ukraina lär det bli fler sådana och sannolikt i ett betydande antal. De erfarenheter som redovisas är nödvändiga att ta del av, men med ett kritiskt förhållningssätt. De kan vara partsinlagor som lyfts fram i ett särskilt syfte och är ej heller alltid applicerbara i en svensk kontext. Ej heller lär nästa krig likna det som nu pågår i Ukraina. Den som inte känner historien är dömd att upprepa den. ■

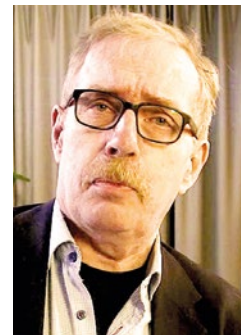
Kriget uppvisar inte bara ukrainsk innovativ förmåga, vi får inte förbise att också ryska förband besitter sådan, exempelvis när det gäller användningen av UAV:er liksom bekämpningen av motsvarande ukrainska. FOTO: INHABITANT / SHUTTERSTOCK (bilden är retuscherad)

Stockholms pansarbefälsförening

Den sjätte oktober 1947 bildades Stockholms pansarbefälsförening av Stockholms försvarsutbildningsförbunds dåvarande chefsinstruktör, kapten Gunnar Gyllenhaal. En av de tidigaste och mycket drivande ordföranden i föreningen var Greve Ulf Hamilton.

TEXT: ROLF ARSENIUS

Rolf Arsenius

FOTO: PETER LUNDBERG

Föreningen firade sitt 75-årsjubileum 2022. Redan i samband med femårsjubileet i Blå Hallen i Stockholm 1952, presenterades föreningens standar. Under åren har föreningen bedrivit många olika aktiviteter såsom årliga skjutningar, kaderövningar, studiebesök, föreläsningar m m.

Intressanta besök

Flera studiebesök med anknytning till pansartrupperna, har gjorts genom åren, exempelvis till Hägglunds i Örnsköldsvik, pansarmuséet Arsenalen i Strängnäs och till Södra skånska regementet i Revingehed. Kosan har också ställts utrikes, bland annat till franska pansarskolan i Saumur i Loiredalen. Föreningen har haft ett långvarigt ömsesidigt utbyte med pansarbrigaden och pansargillet i Finland där båda besökt varandra.

Samarbeten

Fram till 1980 samarbetade föreningen med Göta livgarde, P1, i Enköping tills det lades ner. Pansarbefälsföreningen har haft ett omfattande samarbete med olika aktörer i försvarsindustrin, såsom SAAB, Hägglunds och Bofors. 75-årsjubileet kombinerades, till exempel, med ett mycket uppskattat studiebesök hos Hägglunds förra hösten vilket Slagfjädern skrev om i nummer 2/2023.

Verksamhet idag

Föreningen drivs mycket som en kamratförening med trevlig samvaro som exempelvis den årliga tillställningen *Thanksgiving*, oftast med något föredrag samt förtäring och dryck.

Föreningens målsättning är att medlemmarna till största delen ska

bestå av personer utbildade vid pansarregementen. Genom att värnplikten varit vilande har rekryteringsbasen minskat under en längre period. Den rekrytering som skett har därför bestått av personer med ett mera allmänt intresse för det föreningen gör. Idag är medlemmarna 98 till antalet.

Johan Sterner berättar:

– Vår vision är att ta hand om personer som utbildats på stridsfordon samt hålla intresset för vårt truppslag vid liv.

Han sammanfattar:

– Vi vill också hålla historien levande samt följa den senaste utvecklingen, både i Sverige och övriga världen. ■

Fakta

Idag utbildas mekaniserade förband vid Norrbottens regemente, I19 i Boden, Skaraborgs regemente, P4 i Skövde, Södra skånska regementet, P7 i Revingehed samt Gotlands regemente, P18.

En "glad skara" framför CV 90120 i Nordanås vid studiebesöket hos Hägglunds i Örnsköldsvik i samband med 75-årsjubileet. FOTO: EDVARD KLEBERG / Lilla bilden: Pansarbefälsföreningens standar presenterades i samband med föreningens femårsjubileum i Blå Hallen 1952. FOTO: ROBERT VON KNORRING

Viktigt i orostid är en saklig totalförsvarsinformation som förbereder människorna i Sverige för att också vi kan drabbas av krig. FOTO: GENOMART / SHUTTERSTOCK

Allvarstider för Sverige

Den 19 juni i år överlämnades försvarsberedningens säkerhetspolitiska rapport 2023 till försvarsminister Pål Jonsson. Rapporten har getts den välfunna titeln Allvarstid.

TEXT: TOMMY JEPSSON

Utmaningarna på den globala scenen är många. Den regelbaserade världsordning som gällt sedan andra världskrigets slut utmanas framförallt av Ryssland och Kina. Det sker parallellt med att gränsöverskridande hot ska hanteras som klimatförändringar, pandemier, angrepp på strategisk infrastruktur, terrorism, våldsrelaterad extremism liksom organiserad brottslighet.

Motsättningarna ökar mellan demokratier och diktaturer, där Ryssland och Kina försöker destabilisera demokratiskt styrda stater. Sverige är tydligt utsatt. Vi ser en allt

tydligare konflikt som handlar om grundläggande värderingar. Ekonomin används allt oftare som verktyg för att nå säkerhetspolitiska mål. Det skapar nya underrättelsebehov liksom kontrollmekanismer.

Ryssland har sedan millennieskiftet tredubblat sina försvarsutgifter fram till 2021 medan Kina under samma period sexdubblat sina. Ett försämrat säkerhetsläge har medfört att Nato-länderna stärker sin försvarsförmåga. Dock ifrån ett utgångsläge som är resultatet av år av omfattande neddragningar i militär förmåga.

Samhällets sårbarhet lyfts fram. Cyberangrepp och desinformation

Tommy Jeppsson

FOTO: LARS HOLMQUIST

pågår hela tiden där syftet är försvagad nationell motståndsförmåga. Också hotet från otillåten underrättelseinhämtning är omfattande där känslig information stjäls. Sveriges karaktär av kunskapssamhälle är utsatt.

Återkommande hot om insats med kärnvapen kommer från Kreml.

Stridszonerna i Ukraina skulle kunna vara ett insatsområde. Samtidigt är hotet om insats ett maktmedel. Det vet Ryssland.

Försvarsberedningen lyfter fram sambandet mellan klimat och säkerhet. Resultatet är ökad instabilitet där existerande konflikter fördjupas. Hotet är allvarligt och långsiktigt. Tillkommer terrorism och våldsbejakande extremism som är omedelbara hot mot svensk säkerhet.

Hotet från Ryssland

Försvarsberedningen är tydlig i sina budskap. Ryssland är för svensk och europeisk säkerhet det största hotet, både på kort och lång sikt. Verktygen för att verkställa hoten är både militära och icke militära.

Rysslands angrepp på Ukraina den 22 februari i fjol kan såväl bli långvarigt samt eskalera och innebär att andra stater angrips och/eller att kärnvapen, liksom andra massförstörelsevapen, kan insättas. Spridningsrisken hotar Nato och EU-länderna.

Rysslands angrepp är folkrättsvidrigt, bryter med FN-stadgan, den europeiska säkerhetsordningen och uppvisar en mycket hög grad av primitiv brutalitet. Kriget kommer under lång tid att definiera europeisk och transatlantisk säkerhet.

Försvarsberedningen är tydlig med att Ryssland har ytterligare sänkt tröskeln för militär våldsanvändning samtidigt som en hög riskbenägenhet uppvisas.

Kina som utmanare

Kina önskar en världsordning där staters rättigheter och intressen som säkerhet och ekonomi överordnas individens rättigheter. Således i strid med synen på mänskliga rättigheter och folkrätten.

Kina upprustar militärt och agerar aggressivt. Om den ekonomiska styrkan kan upprätthållas kan landets globala inflytande öka under de närmaste tio åren. En långtgående civil-militär integration sker mellan partiet, näringslivet liksom mellan övriga samhällssektorer. Det utnyttjas för att främja landets intressen där politiska, ekonomiska och militära resurser samordnas för att uppnå politiska mål.

Sverige måste mot bakgrund av utvecklingen i Kina kunna hantera den breda påverkan på de nationella intressena som initieras från Beijing. Denna rör de säkerhets- och försvarspolitiska områdena liksom ekonomi, handel, vetenskap, teknik och infrastruktur. Således säkerhetshotande verksamhet. Försvarsberedningen skriver att det kinesiska underrättelsehotet mot Sverige har breddats och fördjupats.

Till hotbilden ska läggas den grova brottsligheten vilken har internationella förgreningar.

Utvecklingen i den indo-pacifiska regionen påverkar USA:s militära satsningar i Europa, något som långsiktigt får stor betydelse för säkerhetssituationen globalt, för Europa och för Sverige. Detta blir en viktig utgångspunkt för utformningen av svensk säkerhetspolitik och totalförsvarsförmåga. Vår relation till Kina bör därför vara förankrad i en gemensam europeisk strategi med en tydlig transatlantisk koppling.

Nato och Sverige

Processen mot ett fullvärdigt svenskt Natomedlemskap är den största förändringen av vår säkerhetspolitik på mer än 200 år. Det finns en bred politisk enighet om att medlemskapet stärker den nationella säkerheten, säkerheten i närområdet liksom i det euroatlantiska området.

Försvarsberedningen konstaterar att Natomedlemskapet ökar vår försvarsförmåga samt att Sverige, som allierad, omfattas av alliansens nukleära och konventionella avskräckningsförmåga. Nato blir Sveriges viktigaste försvarspolitiska arena.

Medlemskapet innebär stora konsekvenser för svensk del. Insynen i och inflytandet över frågor av central

betydelse för europeisk och transatlantisk säkerhet ökar. Möjligheterna öppnas för ett deltagande fullt ut i de säkerhets- och försvarspolitiska diskussionerna liksom beslutsfattandet.

Försvarsberedningen skriver att vårt strategiska läge ska vara en utgångspunkt när landets roll som allierad utformas. Här ingår ett solidariskt regionalt ansvarstagande som främst tar utgångspunkt i Östersjöområdet och Nordkalotten.

Alliansens strategiska och operativa djup ökar och kopplar strategiskt liksom operativt samman Arktis, Nordatlanten och Östersjöregionen. Strategiskt betydelsefulla områden i Sverige kommer att kunna utnyttjas för försvaret av andra Natoländers territorium. Svenskt territorium ger bättre förutsättningar för Nato att försvara Norge, Finland, Estland, Lettland och Litauen liksom Polen, Tyskland och Danmark. Konsekvensen blir att Sverige behöver kunna uppträda med större förband utanför landets territorium och då främst i grannländerna. Dessutom behöver vi integreras med Natos marina försvar av Östersjön och Västerhavet. Också Nordatlanten nämns givet att Sverige är en arktisk nation. Sverige ska även delta i ett gemensamt integrerat luft- och robotförsvar och har förbundit sig att delta i European Sky Shield Initiative (ESSI).

Sverige förväntas upplåta sitt territorium för att bli ett område för uppmarsch- och basområde för allierade mark-, sjö och luftstridskrafter samt tillhandahålla försörjnings- och transiteringsområden för allierade stridskrafter. Våra stridskrafter ur alla försvarsgrenar måste, förutom att kunna försvara det egna territoriet i enlighet med artikel 3, även delta i försvaret av Natos östra flank liksom i andra operationer som alliansen genomför.

Avgörande nationellt liksom för Nato blir förmågan att upprätthålla förbindelserna västerut via västkusten och Göteborg till Osloområdet samt via Jämtland och Norrbotten till hamnarna i Trondheim och Narvik liksom via Öresundsområdet. Transportvägarna genom Sverige är också viktiga för försvaret av de i öster belägna alliansmedlemmarna. Här behöver värdlandsstödet, vilket även

innebär uppgifter för civilt försvar, och logistikresurserna utvecklas i nära samarbete med framförallt Norge, Finland och Danmark. Samtidigt förväntas Sverige bidra till hanteringen av den bredare hotbild som omfattar områden som cyber, rymdfrågor, informationspåverkan, kritisk infrastruktur samt strategiskt betydelsefulla teknologiområden.

Försvarsberedningen lyfter fram vikten av ett fördjupat nordiskt försvarssamarbete. Områden som nämns är strategisk dialog, gemensam operationsplanering, samarbete rörande totalförsvarsplaneringen, världslandsstödet, militär rörlighet, försörjningssäkerhet samt försvarsmaterielsamarbete och logistik.

Några reflektioner

Skrivningen i försvarsberedningens rapport präglas av ett mycket allvarligt omvärldsläge som innehåller möjligheten att eskalera. Av det följer att en utdragen svensk anslutningsprocess främst tjänar ryska intressen.

Koranbränningarna har höjt terrorhotet mot vårt land. Tillkommer en allt grövre våldsrelaterad brottslighet. En förklaring som getts till ökningen av koranbränningarna är att dessa har inspirerat efterföljare. Samtidigt kan frågor ställas om andra orsakssammanhang. Varför har koranbränningar blivit på modet samtidigt som

den svenska ansökningsprocessen till Nato befinner sig i ett känsligt skede? Vem eller vilka tjänar på höjd risk för terrorangrepp i Sverige samt mot svenska intressen internationellt? Svaret som du som läsare kommer fram till kan tyda på att situationen är betydligt allvarligare än den som skulle vara en följd av "inspirations-teorin".

Till hotbilden ska läggas den grova brottsligheten vilken har internationella förgreningar. Det medför att statliga och/eller icke-statliga aktörer, vilkas mål är att skada vårt land, kan samarbeta med brottssyndikat och därmed dölja sin inblandning. Att Sverige internationellt, på kort tid, hamnat i sökarljuset bedöms ha orsaker som inte är särskilt svårförklarade. ■

Allvarstid Försvarsberedningens säkerhetspolitiska rapport 2023

Ds 2023:19

KÄLLA: REGERINGSKANSLIET

Regeringskansliet
Försvarsdepartementet

Höstövning

I början av september tog vi på Järfälla/Bromma ut våra äldre elever på en överlevnadsövning under den första kalla oktoberhelgen. Hit anslöt sig ungdomar från Stockholms alla ungdomsavdelningar.

TEXT: ALVA KOSKINIEMI

Överlevnad är en av de absolut mest efterfrågade övningarna. För vad lockar inte mer än en kall natt utan kamin, långa pass på observationsplatsen och den konstanta väntan på att b-styrkan när som helst kan röja var vi finns?

Denna gång var vi på civil mark ungefär 20 minuter från Kungsängen och Livgardet där vi oftast brukar vara. I och med att det helt plötsligt var okänd mark för ungdomarna fick de arbeta extra mycket för att kunna skapa sig en bild av vilken terräng de har att röra sig i.

Efter den första ordergivningen var det taggade steg som tog sig in i skogen för att upprätta en observationsplats med ett bakre läge. Den o-platsen

fick de inte stanna på alltför länge innan det var dags att ta på sin utrustning och lämna platsen efter

”Varje ungdom kan sätta sin egen nivå på hur tufft det ska vara.

att b-styrkan röjt platsen. Väl framme vid nästa plats som skulle försvaras var det återigen samma visa. Nu hade b-styrkan även påbörjat spaning mot ungdomarna genom en drönare.

Alva Koskiniemi

FOTO: PRIVAT

Genom den kunde de bli röjda ännu en gång. I det bakre läget på den tredje platsen var ungdomarna påhittiga och stekte svamp som de hittade i skogen, allt för att "boosta" hjärnan med lite energi. Senare mot kvällen, och med fördel av mörkret, passade instruktörerna på att "låna" en av ungdomarna när de andra inte såg vad som skedde, för att sedan genomföra ett byte där gruppen fick tillbaka sin

kamrat i utbyte mot det sista ätbara de hade.

En lång och kall natt med ytterligare en förflyttning under gryningen slutade med ett skademoment där de fick omhänderta en pilot som kraschat med sin helikopter. Inför momentet fick ungdomarna en lektion i hur man skickar en röksignal.

Efter en snabbmarsch tillbaka till återsamlingsplatsen efter avklarat moment väntade äntligen mat, utvärdering och vård av materielen de burit med sig.

Under en sån här övning kan varje ungdom sätta sin egen nivå på hur tufft det ska vara, allt från att skipa godiset och stänga av telefonen till att ta ett extra patrullpass under natten. Alla ungdomar kämpade på och moralen att fortsätta var hög ända in i mål. ■

Funkar röksignalen? / B-styrkan spanar mot ungdomarna med hjälp av drönare. FOTO: ALVA KOSKINIEMI

Fanborgen för HMK 50 år på tronen

Daniel Krumlinde, Förbundets fanbärare – HMK 50 år på tronen. FOTO: MIKAEL GÜLICH

Med mycket kort varsel i försöken att få ihop en styrka som skulle kunna ställa upp som fanvakt, blev resultatet till slut att jag fick äran att delta från förbundet.

TEXT: DANIEL KRUMLINDE

Ganska snart märktes att det var ett organisatoriskt kaos på alla håll då kommandanten redan den första mars skickat ut till alla att han ville få till en fanborg värdig namnet.

Efter en mycket sval återkoppling försökte han igen. Denna gång med order att samtliga regementen och skolor samt Hemvärnsbataljoner bör delta med sina fanor samt med inbjudan till de frivilliga försvarsorganisationerna om medverkan. Detta skedde i maj.

Jag fick reda på detta i mitten på augusti och skulle därefter försöka lösa uppgiften. Det gick vägen, men det känns som att vi blev bortglömda då vårt förbund inte nämndes i uppropet på första repetitionsdagen. Det kändes lite märkligt då jag anmält mig och även ringt upp till Kommendantstaben för att säkerställa att vi var anmälda. Dock var jag anmäld som besökare till Karlberg.

Onsdagen förlöpte med exercis av fanföring och eftermiddagen bestod av information och genomgång

av helheten och momenten under lördagen. På kvällen rekognoscerade vi terrängen som vi skulle vara i, det vill säga Kungsträdgården och angränsande gator, för det första momentet och sedan Skeppsbron samt Logården.

Torsdagen innebar generalrepetition, vilket inte var helt smärtfritt men bra för att veta hur vi skulle röra oss i position och de utrymmen vi behövde.

Fredagen var övning för de flesta då resterande styrkor från hela landet anlände samt att få information om hur de skulle agera.

Lördagen kom och man kände nervositeten i luften. Man började förstå mer varför allt blev svårare då deltagarna i paraden räknade upp emot 3 600 personer från olika förband med olika förutsättningar avseende exercis och erfarenhet. Vi pratar om en organisation i klass med Brigadövning på kort tid och litet utrymme.

Fanborgen var den största i svensk historia med 86 fanor och en kontingent på närmare 300 personer. Det fanns många frågor och funderingar. Samtidigt kändes det ändå som

att det under rådande läge, med kort förberedelse, att ledningen och instruktörerna gjort ett utomordentligt jobb för att få till ett så bra genomförande som möjligt med de resurser och kunskaper de hade.

Jag vill tacka dem för deras och alla andras engagemang. Det var kul att få se i stort sett alla försvarsgrenar och från hela landet samlas och jobba tillsammans för att lösa en svår uppgift.

Om man vill se evenemanget med kungliga ögon ska det gå att se kortegen på YouTube inom en snar framtid. Händelserna sparas därmed för eftervärlden (ny AMF-film) och för inspiration inför kommande event.

Man kan även se evenemanget nu och framöver på SVT Play. ■

Daniel Krumlinde

FOTO: PRIVAT

FörsvarsForum i Stockholm

Försvarsutbildarna Stockholm och Södermanland genomförde den 19 oktober ett FörsvarsForum på ABF-huset under temat "Sverige i NATO. Konsekvenser för den civila delen av totalförsvaret".

TEXT: IRMA PALM

På plats fanns cirka 70 åhörare och över 120 personer hade anmält i förväg att man ville följa seminariet via länk. Funktionärer från Föreningen Samhällsberedskap såg till att det praktiska fungerade under kvällen.

Johan René, förbundsstyrelseordförande Försvarsutbildarna Stockholm och Södermanland, inledde och modererade kvällens seminarium.

Peter Öberg, stabschef vid Rikshemvärnsstaben, beskrev kraven på Försvarsmakten för att kunna lösa operativa krav i ett krig med Ryssland, som utspelas på Nordkalotten, i Östersjöregionen och Baltikum. Inte minst avseende personalförsörjning, både i ett operationsområde, men också för att upprätthålla territoriell kontroll över svenskt territorium. Det måste dessutom ses inte bara i tidsperspektivet tre månaders kris, varav en månad krig, utan ett långt krig (halvår-år).

Freddy Jönsson Hanberg, ordförande i Totalförsvarsstiftelsen, beskrev kraven på den övriga (civila)

delen av totalförsvaret för att stödja Försvarsmakten, men också för att skydda civilbefolkningen. Även här gäller kraven på personalförsörjning. Vilka funktioner behöver plussas på och hur löses uppstådda vakanser?

Det är oklart vad begreppet "Totalförsvaret" betyder. Det är enklare inom det "militära försvaret" där ledningsprinciperna är definierade. Det är däremot betydligt svårare att definiera "civilt försvar" med många aktörer på olika nivåer.

Utredningar om civilplikten är intressanta att följa för att säkerställa personalförsörjningen. Förberedelser är A och O.

Bo Stennabb, generalsekreterare Svenska Försvarsutbildningsförbundet, beskrev vad frivilligrörelsen skulle kunna bidra med för att hjälpa till med personalförsörjning/kompletteringsutbildning/vakans-täckning, både utifrån dagens uppdrag, men även utifrån vilka uppdrag som borde ställas med ledning av tidigare erfarenheter.

De frivilliga försvarsorganisationerna (ffo) ska verka inom

frivilligförordning och syssla med totalförsvarsinformation, rekrytering och utbildning av förstärkningspersonal/specialister till myndigheter. Det innebär idag att detta inte görs till kommuner, regioner och statliga verk men det pågår diskussioner. Myndigheten tecknar avtal med individen, inte med ffo. Ffo levererar en mycket stor bredd. Idag finns ett stort behov av personal till räddnings- och röjningsstyrkor samt skyddsvakter. Rapporten "Motståndskraft" ger en god bild av vad som behövs avseende personalförsörjning.

Mikael Oskarsson (Kd) och Hanna Gunnarsson (V) från Försvarsutskottet och Försvarsberedningen formulerade den politiska synen.

Försvarsberedningen tar mycket kraft av ledamöterna just nu. ■

Irma Palm

FOTO: PRIVAT

Panelen fr v Freddy Jönsson Hanberg, Peter Öberg, Mikael Oskarsson, Bo Stennabb, Hanna Gunnarsson, Johan René. FOTO: RICHARD NYSTRÖM

För dig som vill se sändningen i efterhand:

www.youtube.com/watch?v=NLSG-vjwiS8

Våra soldater förtjänar den bästa möjliga utbildningen och utrustningen. På det hänger utgången av striden. FOTO: MATS CARLSSON / FÖRSVARSMAKTEN

Militär identitet och abstinens

När jag skriver den här artikeln är jag föräldraledig. Jag har blivit pappa till en fantastisk liten dotter. Vi leker och äter och byter blöjor och sover ihop. Det är på många sätt ett idealtillstånd i livet, en lycka som är svår att beskriva.

TEXT: ANDREAS BRAW¹

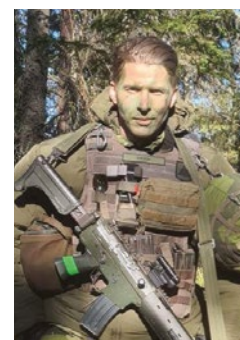
Trots att dagarna fylls med skratt och lek så längtar jag tillbaka till arbetet. Jag lider av militär abstinens.

Identiteten är central

För många inom Försvarsmakten så utgör det militära en mycket stor del av personligheten. Jag lyssnade nyligen på ett panelsamtal med reservofficeren Mikael Tornving. Ja, han benämner sig så. Trots att han

nått stora framgångar som komiker, skådespelare och programledare, så ser han sig i första hand som militär.

Trots att Mikael Tornvings övriga titlar och framgångar i många ögon har högre status, vill han se sig själv på det sättet. Så är det för många reservofficerare, tidvis tjänstgörande soldater, hemvärnssoldater och till och med före detta soldater. I första hand militär, i andra hand något annat.

Andreas Braw

FOTO: PRIVAT

¹ Författaren är kapten i armén och redaktör för sajten Militär Debatt, militardebatt.com.

Saker som skaver

Jag är ofta frustrerad på arbetet. Jag upplever vad som starkt känns som onödig byråkrati, ologiska IT-system och invecklade processer. Jag har sannolikt tillbringat flera månader av effektiv arbetstid i System PRIO, ett system som jag starkt ogillar. Jag gillar inte hierarkin, som innebär att den som råkar sitta på en högre befattning per automatik har rätt. Jag blir irriterad av organisationens oförmåga att prioritera kärnverksamheten framför övrig verksamhet. Ändå längtar jag tillbaka, från min behagliga föräldraledighet med pärongröt och skogspromenader.

Större än ett jobb

Jag längtar efter att varje dag göra någonting lite bättre. Att rekrytera en ny tidvis tjänstgörande soldat till bataljonens spaningspluton. Att läsa igenom utvärderingen från senaste övningen och försöka göra nästa övning mer verklighetstrogen. Att tömma stridsutrustningen på prylar och försöka optimera var fickorna sitter. Att prata med kollegorna, ofta fänrikar, och tillsammans med dem lösa små eller stora tjänsterelaterade problem.

Men mest av allt längtar jag efter soldaterna. Mina soldater är tidvis tjänstgörande. Vissa av dem är äldre än mig och tjänar betydligt mer. En del är vanliga knegare. Vissa studerar. Men i tjänsten spelar det ingen roll. När de tjänstgör så finns det ingen civil status, ingen civil subkultur eller identitet spelar någon roll. Vi är soldater tillsammans, och som soldater spelar varken härkomst eller inkomst någon roll i vår relation.

Balansera vardagen

En källa till frustration inom Försvarsmakten är det enorma engagemang som finns bland soldater, frivilliga och befäl. Personalen strävar framåt i större utsträckning än vad som vore normalt på ett "vanligt jobb". Och personalen vill gå framåt snabbare än vad organisationen tillåter. Det är en idealistisk folkrörelse i den statliga förvaltningens stela kostym.

Att vara truppofer innebär att allt detta måste hanteras. Man behöver bygga eller kanalisera engagemang inom förbandet liksom att hantera de förväntningar som finns. Samtidigt

ska du hantera dig själv, dina egna ambitioner och förväntningar. Hela tiden balansera ovanstående mot den tröga organisationens förutsättningar, regler som kan tyckas meningslösa och de uppgifter som måste lösas innan du kan börja tillgodose förbandets interna önskemål och ambitioner. Det är en svår balansgång.

”Jag längtar efter att varje dag göra någonting lite bättre.

Hela arbetet är en svår balansgång. Man blir aldrig "färdig" med någonting, man befinner sig ständigt i ett stadium av förändring. Men det är också charmen. För när allt kommer omkring så vägs det tråkiga, frustrerande och tröttsamma upp av några dagars

stridsskjutning. En grupperingsövning med plutonen. Ett trettiosekunders eldöverfall. Verksamhet som på en civil arbetsplats skulle framstå som årtiondets bästa teambuilding minns jag inte ens. Dalarna är lika djupa som på ett civilt jobb, men topparna är skyhöga. Det finns inget annat jobb som kan nå upp till sådana höjder.

I väntans tider

Om några månader återvänder jag till mitt kompani. I min frånvaro kommer den tjänsteförrättande kompanichefen och instruktörerna att ha genomfört två plutonsövningar per pluton. Soldaterna kommer att ha kommit ännu närmare varandra. De kommer att ha uppfunnit nya lösningar, upptäckt nya behov och fått nya idéer. Nya soldater har dessutom rekryterats. Det blir spännande att se hur långt de har kommit medan jag har varit ledig. Men nu väntar dottern på pärongröten, och det är dags att sluta drömma om jobbet. ■

För flertalet officerare finns bakom yrkesrollen en familj som också engagerar (bilden har ej koppling till författaren och hans familj). FOTO: LUCKY BUSINESS / SHUTTERSTOCK

Rapport från Gotland

Deltagarna i panelsamtalet på vårt Försvarsforum den 24 oktober. Från vänster: Anders Emanuelsson (föredragshållare KKrVA), Lars Thomsson (C), Anders Flanking (Landshövding), Filip Reinthag (S), Björn Körlof (föredragshållare KKrVA), Andreas Unger (M) och Dan Rasmussen (Överste P 18).
FOTO: GÖRAN WAHLQVIST

Hösten är här och snart är det vinter, men nu börjar förberedelserna för nästa år och allt vi tillsammans ska åstadkomma då.

TEXT: GÖRAN WAHLQVIST

Vi har i höst traditionellt genomfört Fårömarschen i samband med Fårönatta i mitten av september. Ett 50-tal deltagare fick en fin dags vandring längs Fårös fina östra kust och de som ville var kvar på kvällen med middag och musikquiz.

Den 24 oktober genomfördes Försvarsforum på Almedelsbiblioteket. Anders Emanuelsson och Björn Körlof inledde med initierade pass under rubriken, "Krig i Europa och Sverige i Nato". Efter fiket vidtog en paneldebatt med bland andra lokala politiker. Ett 50-tal personer kom och ökade sin kunskap.

Kursgården

2023 kommer att gå till historien som det sämsta vad avser beläggning. Orsakerna är flera. Utebliven kursverksamhet är det viktigaste och för 2024 dras ännu fler kurser in till fastlandet. Rikshemvärnsstaben (Riks HV) vill inte satsa pengar och ge oss kurser då vi anses dyrare. Dialog om vad som skulle kunna förändras verkar de inte intresserade av. Vi har tillskrivet alla (närmare 50 mottagare) från ÖB via

Försvarsmakten (FM) och politiker både lokalt och i riksdagen. Svar orkar man oftast inte författa, eller bekräfta att man tagit emot våra synpunkter. Från FM och RikshV har vi inte fått någon reaktion alls. Jag känner mig väldigt besviken och vi har stora utmaningar framför oss. För drygt ett år sedan var signalerna att "ni måste renovera för att kunna ta emot kurser under längre tid på året". Vi genomförde en rejäl upprustning för ca 3 mkr för att möta detta. Nu vänder budskapet helt.

Styrelsens viktigaste arbete i vinter kommer att bli att bestämma hur vi vill gå vidare med kursgården om vi inte får kursverksamhet i rimlig omfattning. Vi arbetar på tre olika vägar: Försöka återfå/ersätta de kurser vi förlorat med andra, öka försäljningen till andra kunder, eller måste vi sälja?

En ny platschef, Therese Löfgren Weinebrandt, hälsas varmt välkommen. Utmaningarna för henne kommer att vara mycket större än vi anade vid rekryteringen. Hon är dock förberedd genom att ha "pryrt" en del.

Återuppbyggnad av totalförsvaret

Dock finns glädjeämnen och utmaningar. Sedan 2018 har vi inom FOS ram arbetat tillsammans med bland andra Länsstyrelse och Region Gotland för att samordna frivilligstödet som behövs för myndigheterna vid kris eller krig. Det är ett omfattande och inte helt lätt arbete. Mycket glädjande är att Länsstyrelsen har definierat ett antal roller och hur många de behöver för olika uppgifter. Här finns uppgifter för de flesta organisationer och det kommer att behövas många frivilliga. Läs mer och följ utvecklingen på www.starkaregotland.se.

Stort tack till alla frivilliga och anställda för era fina insatser under året, utan er vore vi intet. Jag hoppas att vi ses även 2024. Till dess, fira helgerna med era nära och kära och vila lite. ■

Sätt in årsavgiften för 2023:
100 kr på bankgiro 890-9335

Adressförändringar m m till vår sekreterare Mats Runander.
Mail: matsrunander@telia.com
Mobil: 0705 33 95 47

Slagfjädern saluterar

Stockholm och Södermanland

Januari

1	John Fritsch	Stockholms	75
5	Lars Petter Wählin	ROSIS	80
8	Anders Nimhed	Samhällsberedskap	65
8	Jan Petersson	ROSIS	60
8	Camilio Salcedo Caicedo	Södermanlands	50
10	Sigvard Selin	ROSIS	85
13	Björn Hilding	Tunga	70
13	Fredrik Skoog	Södermanlands	50
14	David Nisshagen	Samhällsberedskap	50
17	Victor Gabriel	Samhällsberedskap	70
20	Rolf Bergström	ROSIS	90
20	Lennart Karlsson	Samhällsberedskap	75
21	Jonas Rosqvist	Hv/HBR, Södermanlands	50
22	Jan-Erik Sohlin	Träng	80
22	Annika Falkuggla	Samhällsberedskap, Stockholms	60
22	Marika Eriksson	Stockholms	60
25	Fredrik Bredin	ROSIS	60
25	Carlos Barrios Diez	Hv/HBR	50
26	Tore Oscarsson	Södermanlands	70
30	Peter Norrman	Södermanlands	60

Februari

1	Dilsaad Akyüz	Hv/HBR	50
3	Lars Strömberg	Signal	75
5	Caroline Gabriel	Samhällsberedskap	70
6	Sven Rollenhagen	Hv/HBR	65
7	Lennart Uller	ROSIS	80
9	Filip Åkesson	Hv/HBR	80
9	Hasse Herngren	ROSIS	85
10	Andréas Olofsson	Hv/HBR	50
11	Bertil Lindberg	Pansar	80
11	Johan Magnusson	ROSIS	60
12	Kent Åke Leimer	Hv/HBR	75
12	John Brantberg	Tunga	50
15	Anders Holmström	ROSIS	85
15	Christer Hellsing	Hv/BHR	50
17	Fleming Weidenhaijn	Träng	80
18	Kent Hagelin	ROSIS	80
18	Ewa Nyström Stavenow	Samhällsberedskap, Träng	70
19	Per Johansson	Skytte, Tunga	60
19	Henrik Berghäll	Södermanlands	50
20	Hans Boysen	KavJägar, ROSIS	65
22	Kent Eriksson	Södermanlands	60
25	Hans Esbjörnsson	Södermanlands	60
26	Nalle Johansson	Träng	50
27	Christer Löfgren	ROSIS	60

Mars

1	Björn Hårdstedt	Hv/HBR	65
2	Ola Bergkvist	ROSIS	80
3	Kerstin Hjelt	Samhällsberedskap	85
3	Claes-Göran Ros	Södermanlands	80
5	Tore Jansson	Träng	60
6	Örjan Granqvist	ROSIS	80
10	Björn Thoring	Hv/HBR	65
12	Staffan Svärd	Träng	75
13	Anders Nygren	Samhällsberedskap	70
16	Göran Svärd	Södermanlands	90
16	Kenneth Awebro	ROSIS, Träng	75
17	Anders Nilsson	Hv/HBR	50
18	Alf Eckerhall	ROSIS	80
18	Adrian Cirulis	ROSIS	65
18	Tore Enercrantz	ROSIS	70
19	Johan Rasmusson	Hv/HBR, Pansar	60
20	Gunnar Mörk	Träng	85
21	Monireh Shahi	Hv/HBR	60
21	Thomas Jäder	Samhällsberedskap	50
21	Juha Mauno	ROSIS	50
22	Göran Frisk	Musikkåren	85
22	Ulph Lundgren	Samhällsberedskap, ROSIS, Tunga	60
23	Siv Pettersson	Träng	75
25	Franz Heinel	Skytte	80
27	Ivar Ahlberg	ROSIS	85
28	Carl-Gunnar Johnsson	Samhällsberedskap	70
29	Johan Fredriksson	Tunga	50
30	Mikael Månström	ROSIS	65
30	Örjan Johansson	Södermanlands	60
31	Anders Alling	ROSIS	65

Gotlandsförbundet

Januari

10	Yvonne Funk	Gotlandsförbundet	65
13	Bengt Hyytiäinen	Gotlandsförbundet	60
14	Ylva Pettersson	Gotlandsförbundet	65
18	Birgitta Nilsson	Gotlandsförbundet	70
20	Dan Malmros	Gotlandsförbundet	70
29	Mattias Adman	Gotlandsförbundet	50

Februari

5	Göran Bengtsson	Gotlandsförbundet	80
7	Kristina Jakobsson	Gotlandsförbundet	70
9	Anders Jernberg	Gotlandsförbundet	80
10	Bertil Klasson	Gotlandsförbundet	85
14	Sonny Flisberg	Gotlandsförbundet	85

Mars

15	Gun Fintzer	Gotlandsförbundet	65
15	Jesper Hjalmrud	Gotlandsförbundet	50
21	Pierre Robsarve	Gotlandsförbundet	65

Förbundsstämma

Förbundsstämman hålls den 23 mars 2024 på Militärsällskapet i Stockholm. Alla föreningar i förbundet håller årsstämma före februari månads utgång.

**Försvarsutbildarna
Stockholm och Södermanland
önskar alla läsare**

*God jul &
Gott nytt år*

